

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
közbenső ítélete**

Az ügy száma: Pfv.II.21.433/2019/5.

A tanács tagjai: Nyíróné dr. Kiss Ildikó a tanács elnöke, előadó
. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna bíró

Dr. Kiss Gábor bíró

A felperes: felperes neve (**felperes címe**)

A felperes képviselője:

Ősze - Magyar Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Magyar Ágota ügyvéd **fél címe**)

Az alperesek: I.rendű alperes neve (**I. rendű alperes címe**) I.
rendű alperes

II.rendű alperes neve (**II. rendű alperes címe**) II.
rendű alperes

III.rendű alperes neve (**III. rendű alperes címe**)

Az alperesek képviselője:

. Borbás Gábor ügyvéd (fél címe 1) I., II., III. rendű alperes
képviselésében

A per tárgya: Élettársi közös vagyon megosztása

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Felperes

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

V.-i Járásbíróság 15.P.20.356/2016/44.

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

V.-i Törvényszék 2.Pf.20.132/2019/7.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős közbenső ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében a másodfokú perköltségre is kiterjedően hatályon kívül helyezi és az elsőfokú közbenső ítéletet hatályában fenntartja. Kötelezi az alpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg a felperes részére 260.000 (kétszázhatvanezer) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

A közbenső ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] A felperes és a 2015. május 1. napján elhunyt **W. E.** született **M. Á. J.** (a továbbiakban: örökhagyó) 2003 novemberéig élettársi kapcsolatban éltek.

- [2] Az örökhagyó és volt házastársa házasságuk 1980. május 29. napján történt felbontása után továbbra is a **V., Cs.-n** lévő volt közös lakásukban éltek (a továbbiakban: **cs.-i** lakás). Az örökhagyó volt házastársa innen 1981 augusztusában elköltözött. Ekkor már fennállt a felperes és az örökhagyó érzelmi kapcsolata, 1981. augusztus hónapban a felperes az örökhagyóhoz költözött. Ettől kezdődően érzelmi és gazdasági közösségben, közös háztartásban éltek. A **cs.-i** lakásból az örökhagyó által az 1982. május 28. napján kötött adásvételi szerződéssel megszerzett **V., N. L.** utca ... számú ingatlanba (a továbbiakban: **N. L.** utcai garzonlakás) költöztek. 1982. szeptember 7. napján az örökhagyó megvette a **N. L.** utca számú garázs ingatlan 1/2 tulajdoni hányadát, amelyre a felperes Wartburg típusú személygépkocsijának tárolása miatt volt szükség.
- [3] A felperes és az örökhagyó családot terveztek, ezért az örökhagyó a lakást értékesítette és az 1985. május 20. napján kötött adásvételi szerződéssel megszerezte a **V., L.** u. ... számú, nagyobb alapterületű, a születendő gyermekek lakhatását is biztosító ingatlant. Nem született gyermekük, ezért ezt a lakást 1993. április 24. napján értékesítette és megvásárolt egy kisebb, a **V., N. L.** u. ... szám alatti lakást.
- [4] 2003. évben az örökhagyó nem fizetett be több havi közös költséget. A felperes 2003 novemberében egy összegben kifizetett öt havi közös költség hátralékot és ettől kezdődően - annak ellenére, hogy továbbra is egy lakásban laktak - a felperes és az örökhagyó közös gazdálkodása megszűnt.
- [5] Az örökhagyó törvényes örökösei az alperesek: édesanyja, az I. rendű alperes 1/2; testvérei, a II. és III. rendű alperesek 1/4 - 1/4 arányban. Hagyatéka a **V., N. L.** u. ... számú lakás és a **N. L.** ... számú garázs 1/2 tulajdoni hányada. A közjegyző a hagyatéki eljárást a felperes igényérvényesítése miatt felfüggesztette.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [6] A felperes keresetében annak megállapítását kérte, hogy a **V., N. L.** u. ... számú lakás 2/3; és a **N. L.** ... számú garázs 4/6 tulajdoni hányadát élettársi vagyontársaság jogcímén megszerezte. Keresetének ténybeli alapjául arra hivatkozott, hogy az örökhagyóval 1981. és 2003. év közötti időtartamban élettársi vagyontársaságban éltek és az ingatlanokat az élettársi közös vagyon felhasználásával szerezték.
- [7] Az alperesek érdemi ellenkérelmükben a kereset elutasítását kérték. A felperes és az örökhagyó élettársi kapcsolata 1983. és 1993. év közötti időtartamban állt fenn. Az örökhagyó a **V., N. L.** utca ... számú ingatlant különvagyona és kölcsön felhasználásával vásárolta, a felperes élettársi vagyontársaság jogcímén nem szerzett tulajdonjogot az örökhagyó tulajdonaként nyilvántartott ingatlanokban.

Az első- és másodfokú közbenső ítélet

- [8] Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 578/G. § alapján megállapította, hogy a felperes és az örökhagyó élettársi kapcsolata 1981 augusztusa és 2003 novembere között állt fenn.
- [9] Az elsőfokú bíróság a felperes testvérének házastársa: **Cs. P.**né; a felperes testvére: **P. L.**-né; az érdektelen **P. K.** tanúvallomása; az általuk csatolt, 1981. évben készült fényképfelvételek; a felperes testvérének: **Cs. P.**nak az írásban csatolt nyilatkozata alapján állapította meg, hogy a felperes 1981. augusztus hónapban az örökhagyó **cs.**-i lakásába költözött és ettől kezdődően élettársi kapcsolatban éltek. A tanúvallomásokat a hozzátartozói kapcsolat ellenére elfogulatlannak értékelte, mert a felperes örökhagyóhoz költözését életszerű, konkrét eseményekhez kötötték. Tanúvallomásukat erősítette az érdektelen **G. Gy.** tanú vallomása, amely szerint a **N. L.** utcai garzonlakásba a felperes és az örökhagyó együtt költöztek.
- [10] Elfogultsága miatt nem értékelte bizonyítékként az örökhagyó volt házastársának, **W. E.**-nek a tanúvallomását, mert annak valóságtartalmát megdöntötte a tanú volt házastársának, **P. B.**nak a tanúvallomása.
- [11] Az alperesek fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság közbenső ítéletével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét részben megváltoztatta: az élettársi kapcsolat kezdő időpontját 1982 decemberében állapította meg.
- [12] Az elsőfokú bíróság az élettársi kapcsolat időtartamának megállapításához szükséges bizonyítást lefolytatta, de a bizonyítás eredményének mérlegelésére vonatkozó, a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 206. § (1) bekezdésében foglaltaknak nem tett maradéktalanul eleget. Indokolatlanul rekesztette ki elfogultságára hivatkozással a bizonyítékok közül az örökhagyó volt házastársának, **W. E.**-nek a tanúvallomását. A tanú vallomása **P. B.** tanúvallomásától csak annyiban tért el, hogy mikor költözött el a **cs.**-i lakásból; ennek a ténynek pedig nem volt a perben jelentősége.
- [13] Az elsőfokú bíróság a jogvita elbírálása szempontjából kiemelt jelentőségű tény, az élettársi kapcsolat kezdő időpontját kizárólag a felperes által bejelentett tanúk vallomása alapján állapította meg; túlzott jelentőséget tulajdonított azok életszerűségének és a tanúk által csatolt fényképeknek. A tanúvallomások nem is voltak egybehangzóak: **Cs. P.**né tanú a felperes örökhagyó lakásába költözésének időpontját 1981 augusztusára, **P. L.**-né tanú 1982 tavaszára tette; **P. K.** tanúvallomása pedig nem tartalmazott konkrét időpontot. Az élettársi kapcsolat elsőfokú ítéletben rögzített kezdő időpontját sem **W. E.**, sem **P. B.** vallomása nem támasztotta alá, **Cs. P.** írásbeli vallomása pedig a közvetlenség elvének megsértése miatt és azért nem értékelhető, mert a tanú a vallomástételt előzőleg megtagadta.
- [14] Az elsőfokú bíróság által helyesen hivatkozott törvényhelyhez

kapcsolódó ítélkezési gyakorlat szerint az élettársi kapcsolat fogalma feltételezi a felek közös háztartásban való együttélését, a közös háztartás fenntartását, a felek közötti érzelmi és gazdasági közösség fennállását, az összetartozásuk harmadik személyekkel szembeni felvállalása tényét és azt is, hogy legalább hallgatólagosan egyetértsenek abban, hogy a közös gazdasági tevékenységük eredményeként szerzett vagyon közös legyen. Az, hogy a felperes és az örökhagyó a rokonok látogatásakor éppen együtt voltak egy lakásban vagy akár együtt is éltek, önmagában nem alapozza meg az élettársi kapcsolat fennállását, miután annak további fontos eleme - a közös gazdálkodás ténye - nem bizonyított. A közös gazdálkodás módjára a felperes másodfokú eljárásban tett személyes előadásán túl nem volt bizonyíték.

- [15] A másodfokú eljárás során lefolytatott bizonyítási eljárásban a felperes nem vitatta a III. rendű alperesnek azt az állítását, hogy az örökhagyó 1982 karácsonyától gondoskodott a felperesről, „úgy az élelmezése, mint a tiszta ruhával való ellátása terén”. Kétségtelen, hogy a fél előadása nem bizonyíték, de bizonyítékként értékelhető, ha azt a másik fél nem vonja kétségbe és azt egyéb bizonyítékok is alátámasztják. Ilyen egyéb bizonyíték az 1982. évben vásárolt lakás és garázs ingatlanok szerződése, amelyek egyértelműen igazolták, hogy az ingatlanok szerzésekor kizárólag az örökhagyó járt el. Ezeknek az okirati bizonyítékoknak az elsőfokú bíróság egyáltalán nem tulajdonított jelentőséget.
- [16] A felperes csak állította, de nem bizonyította az ingatlanok megszerzéséhez való anyagi hozzájárulását. A felperes maga sem vitatta, hogy a **cs.**-i lakásból abba a **N. L.** utcai, tanácsi értékesítésű lakásba költöztek, amelyet az örökhagyó részére utaltak ki a korábbi lakásigénylése alapján, így annak megszerzése nem a felperes és az örökhagyó közös elhatározásának eredménye volt. Az is kizárja a közös gazdálkodás tényét, hogy a **L.** utcai lakásba költözésig a felperes személyes előadása szerint sem vásároltak ingó vagyontárgyakat.
- [17] A másodfokú bíróság ezen indokok alapján a felperes és az örökhagyó élettársi kapcsolatának kezdő időpontját 1982 decemberében állapította meg.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [18] A jogerős közbenső ítélettel szemben a felperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben annak hatályon kívül helyezését és elsődlegesen az elsőfokú közbenső ítélet helybenhagyását; másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a régi Pp. 206. §-át, 163. § (2) bekezdését, 141. § (2) bekezdését, 235. § (1) bekezdését és 249. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [19] A jogerős közbenső ítélet a régi Pp. 206. §-át azért sérti, mert a másodfokú bíróság kirívóan okszerűtlenül és iratellenesen mérlegelte a bizonyítékokat. Az elsőfokú bíróság széles körű

bizonyítási eljárást folytatott le, maradéktalanul feltárta a tényállást, amelyet a másodfokú bíróság egy banális, feltételezésen alapuló, a III. rendű alperestől, tehát féltől származó nyilatkozat alapján változtatott meg. Kiragadott és tényként fogadott el egy feltételezést, a bizonyítékokat nem összességében értékelte, hanem az ellenérdekű fél nyilatkozatának, feltételezésének tulajdonított jelentőséget.

- [20] Súlyosan iratellenesen és okszerűtlenül állapította meg, hogy a **N. L.** utcai garzonlakás vétele nem közös elhatározás eredménye volt. Személyes meghallgatása során előadta: az örökhagyóval közösen – tehát a másodfokú bíróság által hiányolt közös elhatározással – döntöttek a nevére szóló lakásigénylés visszavonása mellett. Mindez alátámasztja azt is, hogy ekkor már fennállt közöttük az élettársi kapcsolat, mert ennek hiányában nem mondta volna vissza a lakásigénylését, nyilvánvalóan minél hamarabb önálló lakás megszerzésére törekedett volna. Ezt a nyilatkozatát az alperesek nem is vitatták.
- [21] Kirívóan okszerűtlenül állapította meg azt is a másodfokú bíróság, hogy nem bizonyította az ingatlanok megszerzéséhez való anyagi hozzájárulását. Az elsőfokú bíróság a per eddigi szakaszában kizárólag az életközösség fennállására és annak időtartamára folytatott le bizonyítási eljárást és nem vizsgálta az ingatlanok szerzéséhez való anyagi hozzájárulásukat.
- [22] Mind az első, – mind a másodfokú eljárásban előadta, hogy közösen gazdálkodtak: a szekrényisorban lévő fémdobozba tették a jövedelmüket, amelyet az örökhagyó osztott be. Az alperesek a fémdoboz létét nem vitatták, azt megerősítették, tudtak róla.
- [23] Az elsőfokú bíróság kellő indokkal rekesztette ki a bizonyítékok közül **W. E.** tanúvallomását. A másodfokú bíróság alaptalanul hivatkozott arra, hogy az élettársi kapcsolat elsőfokú közbelső ítéletében megállapított kezdő időpontját a tanú vallomása nem támasztotta alá, mert az elsőfokú bíróság által alappal kirekesztett tanúvallomást nem vehette volna figyelembe.
- [24] Téves a másodfokú bíróságnak az az értékelése is, hogy az elsőfokú bíróság túlzott jelentőséget tulajdonított a becsatolt fényképfelvételeknek. Figyelembe véve azt, hogy 40 éves időtartamra kellett a bizonyítást lefolytatni, a fényképfelvétel a legobjektívebb bizonyíték, ezért azokat az elsőfokú bíróság helyesen, a bizonyítékok láncolatába illeszkedően, megfelelő súllyal értékelte.
- [25] A jogerős ítélet a régi Pp. 163. § (2) bekezdését és 141. § (2) bekezdését azért sérti, mert a másodfokú bíróság nem hívta fel a III. rendű alperes előadására vonatkozó nyilatkozat tételére, ezért nem volt olyan tény, amelyet a felek egyező, bírói felhívás ellenére kétségsbe nem vont előadása alapján így értékelhetett volna. A másodfokú bíróság a tényállás jelentős mértékű megváltoztatását egy olyan alperesi nyilatkozathoz kötötte, amelynek vitatására, cáfolatára nem adott lehetőséget. A BH 2016.117. számú döntés szerint a beismerés a félnek a bíróság előtt

tett az a kijelentése, hogy az ellenérdekű fél részéről állított tények valódiságát elfogadja. Beismerni csak tényállítást lehet; esetleges hallgatása, észrevételének, tiltakozásának, kifogásának hiánya nem értékelhető beismerésként.

- [26] A jogerős közbenső ítélet a régi Pp. 235. § (1) bekezdését és 249. § (1) bekezdését azért sérti, mert a III. rendű alperesnek az a nyilatkozata, amely szerint 1982. karácsonya óta gondoskodott róla az örökhagyó, olyan új tény, amelyet a másodfokú eljárásban már nem adhatott volna elő. Az alperesek ezt a tényt az elsőfokú eljárásban, de még a fellebbezésükben sem állították, ezért azt a másodfokú eljárásban figyelmen kívül kellett volna hagyni.
- [27] Az alperesek nem terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [28] A Kúria a jogerős közbenső ítéletet a régi Pp. 275. § (2) bekezdése alapján a felülvizsgálati kérelem keretei között bírálta felül. A felülvizsgálati eljárásban nem volt vitatott az élettársi kapcsolat ténye és megszűnésének időpontja, a Kúria ezért kizárólag azt vizsgálta: a másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította-e meg az eljárt bíróságok által hivatkozott jogszabályhellyel szemben a régi Ptk. 685/A. §-ban szabályozott élettársi kapcsolat kezdő időpontját az elsőfokú bíróságtól eltérően 1982 decemberében.
- [29] A felülvizsgálati kérelem megalapozott.
- [30] A felperes felülvizsgálati kérelmét elődlegesen azzal indokolta, hogy a bizonyítékok mérlegelésének módjára alkalmazandó jogszabályi rendelkezések megsértése miatt a jogerős ítélet megalapozatlan. A régi Pp. 206. § (1) bekezdése szerint a bíróság a tényállást a felek előadásainak és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg; a bizonyítékokat a maguk összességében értékeli és meggyőződése szerint bírálja el. A bíróság mérlegelése kiterjed egyrészt az egyes bizonyítékok bizonyító erejének megállapítására, másrészt a bizonyítékok egybevetésére, és a maguk összességében való értékelésére. Mindezekből következtetés útján alakul ki a bíróság belső meggyőződése arról, hogy az ügyre vonatkozó tények valósak, illetve bizonyítottak-e vagy sem.
- [31] A régi Pp. 270. § (1) bekezdése értelmében a jogerős ítélet felülvizsgálata csak jogszabálysértésre hivatkozással kérhető. Jogszabálysértésnek tekinthető a megalapozatlan ítélet meghozatala is. Megalapozatlanságról azonban csak akkor lehet szó, ha a tényállás felderítetlen maradt, vagy a megállapított tényállás iratellenes, okszerűtlen, logikai ellentmondást tartalmaz. Következetes a Kúria ítélkezési gyakorlata abban, hogy a mérlegelési szabadság a felülvizsgálati eljárásban korlátozott: a Kúria a bizonyítékok felülmérlegelésére, a tényállás megváltoztatására csak kivételesen, abban az esetben jogosult, ha a felülvizsgálni kért jogerős határozat iratellenes, vagy kirívóan

okszerűtlen, logikátlan, ellentmondásos megállapításokat tartalmaz (EBH 2006.1526, BH. 1996.973.). Nem ad alapot a bizonyítékok felülmérlegelésére, ha az egyes bizonyítékokból eltérő következtetés is levonható lett volna; kizárólag az minősíthető nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésnek, amikor a bizonyítékokból csak egyfajta, a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (BH 2013.119. II.).

- [32] A jogerős közbenső ítélet iratellenes és kirívóan okszerűtlen megállapításokat tartalmaz, ezért helye van a bizonyítékok Kúria általi felülmérlegelésének.
- [33] A másodfokú bíróság érvelésével szemben az elsőfokú bíróság nem sértette meg a bizonyítékok mérlegelésének szabályait, amikor az élettársi kapcsolat kezdő időpontját túlnyomó részben a felperes által bejelentett tanúk vallomására alapozta és azoknak életszerűségük miatt túlzott jelentőséget tulajdonított. A jogvita tárgya annak megállapítása, hogy a felperes és az örökhagyó között fennállt-e egy olyan mélységű érzelmi és gazdasági közösség, ami megfelel az élettársi kapcsolat feltételeinek. Nyilvánvaló, hogy ilyen ismeretekkel csak a felekkel közeli, bizalmas viszonyban álló személyek rendelkezhetnek, különös tekintettel arra, hogy az örökhagyó a II. és III. rendű alperes előadása szerint is zárkózott, velük szemben is bizalmatlan személyiségű volt. A családjogi jogvitákban és az azokhoz jellegükben hasonló élettársi közös vagyon megosztása iránti perekben ezért nem lehet kizárni a hozzátartozók tanúvallomásának értékelését kizárólag a hozzátartozói kapcsolat miatt. Ha ezek a tanúvallomások nem aggályosak, egyéb adatok is alátámasztják, bizonyítékként értékelhetőek.
- [34] Az elsőfokú bíróság ezért körültekintően mérlegelte a hozzátartozók tanúvallomását, éppen ezen indokok miatt tulajdonított kiemelt jelentőséget azok életszerűségének. Helyes mérlegelés eredményeként jutott arra a következtetésre, hogy a felperes testvérének házastársa és testvére számukra fontos eseményekhez kötötte a felperes örökhagyóhoz költözésének időpontját és ezáltal lett tanúvallomásuk megalapozott, aggálytalan. Figyelembe kell venni azt is, hogy több, mint 35 évvel korábban történt eseményekről kellett a tanúknak nyilatkozni. Ennyi idő távlatából vallomásuk kizárólag azért lehetett hiteles és életszerű, mert konkrét eseményhez: gyermekük iskolakezdéséhez és ikergyermekeik születéséhez kötötték a felperes költözését. A hozzátartozók tanúvallomását pedig az érdektelen tanúvallomások is alátámasztották legalább annyiban, hogy már a **cs.**-i lakásban is együtt élt a felperes és az örökhagyó, illetve a **N. L.** utcai garzonlakásba együtt költöztek.
- [35] A másodfokú bíróság az elsőfokú közbenső ítélettel szemben iratellenesen állapította meg, hogy a felperes hozzátartozóinak tanúvallomása nem egybehangzó abban a kérdésben, hogy a felperes mikor költözött az örökhagyó **cs.**-i lakásába. **Cs. P.**né és **P. L.**-né tanúvallomása egyezően, 1981 augusztusában, illetve 1981 szeptembere előtt jelölte meg ezt az időpontot (24. sorszám alatti

jegyzőkönyv második oldal 14. bekezdés és 25. sorszám alatti jegyzőkönyv második oldal negyedik bekezdés); **P. K.** tanú pedig ezt annyiban erősítette meg, hogy a felperes és az örökhagyó már a **cs.-** i lakásban is együtt laktak. (25. sorszám alatti jegyzőkönyv 8. oldal kilencedik. bekezdés).

- [36] A másodfokú bíróság érvelésével szemben az elsőfokú bíróság nem sértette meg a bizonyítékok mérlegelésének szabályait akkor sem, amikor jelentőséget tulajdonított a felperes hozzátartozói által csatolt fényképeknek. A tanúvallomásokkal szemben - amelyek szubjektív bizonyítékok; valóságtartalmuk függ a tanú emlékezetétől, a konkrét esemény óta eltelt időtől - a fényképek objektív bizonyítékok; a perben értékelhető, a régi Pp. 189. § szerinti tárgyi bizonyítási eszközök (Kúria Pfv.II.21.427/2017/12.). A tanúk részletesen, az alperesek által sem vitatottan adták elő a fényképek készítésének időpontját és körülményeit, ezért az eltelt 35 év ellenére hitelesen bizonyítják a korabeli eseményeket. Alkalmassak annak igazolására, hogy a felperes és az örökhagyó hozzátartozói már a vitatott időszakban is kapcsolatban álltak, ami alátámasztja legalább a felperes és az örökhagyó érzelmi kapcsolatának fennállását.
- [37] Helyesen járt el az elsőfokú bíróság akkor is, amikor az örökhagyó korábbi házastársának, **W. E.-**nek a tanúvallomását kirekesztette a bizonyítékok közül. A tanú vallomásának hitelessége egy, a jogvita szempontjából lényeges kérdésben - mikor költözött el a **cs.-** i lakásból - megdőlt. A megdőlt ténynek pedig jelentősége van a jogvitában: ha a tanú 1981 augusztusában elköltözött a **cs.-** i lakásból, a felperes számára megnyílt ebbe a lakásba való beköltözés lehetősége. A Kúria annyiban pontosítja az elsőfokú közbenső ítéletet, hogy nem a tanú elfoglaltsága, hanem szavahihetőségének megdőlése miatt kellett a tanúvallomást mellőzni.
- [38] Ezen indokok miatt az elsőfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékok okszerű mérlegelésével állapította meg: a felperes 1981. augusztus hónapban beköltözött az örökhagyó **cs.-** i lakásába, ettől az időponttól kezdődően megállapítható érzelmi közösségük és közös háztartásuk fennállása.
- [39] A másodfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy az elsőfokú bíróság a felperes és az örökhagyó érzelmi kapcsolatának és közös háztartásban való együttélésének bizonyítottsága miatt megállapította élettársi kapcsolatuk fennállását és nem vizsgálta a gazdasági közösségük fennállását. Abban azonban tévedett a másodfokú bíróság, hogy a felperes előadásán túl nem volt bizonyíték a közös gazdálkodásra.
- [40] A felperes személyes meghallgatásakor előadta: amíg együtt élt az örökhagyóval, létezett egy fémkassza, ebben helyezték el rendszeresen a saját fizetésüket és ebből fizették, amire éppen szükség volt (19. sorszámú jegyzőkönyv második oldal); a **cs.-** i lakásba költözéstől kezdődően egy kasszán voltak, a fémdobozba tett jövedelmüket az örökhagyó osztotta be, nem volt közöttük

megállapodás arra, hogy ki mit fizet (Pf. 6. sorszámú jegyzőkönyv első oldal). Az alperesek az elsőfokú eljárásban nem tettek ezzel ellentétes előadást, azt nem is vitatták, ténylegesen nem rendelkeztek tudomással a felperes és az örökhagyó gazdálkodásáról. Az örökhagyóval legközelebbi kapcsolatban állt, szintén **V.**-ben élő **III.** rendű alperes ezt azzal indokolta, hogy: „a néhairól tudni kell azt, hogy nem szeretette, ha a zsebében turkálnak”. Az ismeretek hiányát alátámasztja az is, hogy a **III.** rendű alperes előadása szerint az 1982 szeptemberében tartott esküvője után családon belüli problémák miatt nem találkozott az örökhagyóval és 1983. évben is csak néhány alkalommal, felszínesen találkoztak, amikor az örökhagyó nem beszélt a magánéletéről (19. sorszámú jegyzőkönyv nyolcadik oldal). Aggályos ezért a **III.** rendű alperesnek a másodfokú tárgyaláson tett, ezzel ellentétes előadása, amely szerint a felperes és az örökhagyó külön kezelték a pénzüket. Az az előadása pedig, hogy az örökhagyó csak 1982 karácsonyától kezdődően gondoskodott a felperes élelmezéséről és ruházatáról ellentmond az elsőfokú tárgyaláson tett azon előadásának, hogy 1982 szeptembere után nem, 1983. évben pedig csak néhány alkalommal találkoztak. A személyes találkozások hiányában nyilvánvalóan nem tudta megítélni a felperes és az örökhagyó kapcsolatának mélységét.

- [41] A régi Pp. 206. § (1) bekezdése alapján a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetésével állapítja meg. Adott ügyben a felek előadását úgy értékelte a Kúria, hogy az alperesek a felperes közös gazdálkodásuk, együttélésük kezdetére vonatkozó előadásával szemben még értékelhető, érdemben figyelembe vehető cáfolatot sem tudtak előterjeszteni.
- [42] Ezzel szemben a **III.** rendű alperes tett olyan előadást, amelyből a közös gazdálkodásuk fennállására lehet következtetni: az örökhagyótól szerzett tudomása szerint a garázst közösen vették; a felperes autójának tárolása érdekében (20. sorszám alatti jegyzőkönyv 3. oldal). Ez azt jelenti, hogy a garázs 1982. szeptemberi vételekor már a **III.** rendű alperes tudomása szerint is fennállt a gazdasági közösségük.
- [43] A felperesnek a közös gazdálkodásuk módjára tett előadását - fizetésüket egy ládába tették és az örökhagyó ebből intézte a pénzügyeket, kifizetéseket; a felperes megbízott az örökhagyóban és a kifizetéseket nem ellenőrizte - alátámasztja testvére házastársának és testvérének a tanúvallomása (**Cs. P.** né tanúvallomása: 24. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal; **P. L.** -né tanúvallomása: 25. sorszámú jegyzőkönyv 4. oldal) és közvetve az is, hogy a nem vitatott tényállás szerint közös gazdálkodásuk és életközösségük éppen azért szakadt meg, mert az örökhagyó több havi közös költség tartozást halmozott fel.
- [44] A másodfokú bíróság az élettársi kapcsolat elsőfokú bíróság által megállapított kezdő időpontjának megváltoztatását alapvetően azzal indokolta, hogy a felperes nem vitatta a **III.** rendű alperesnek a másodfokú eljárásban tett azon előadását, amely szerint az

örökhagyó 1982 karácsonyától gondoskodott a felperesről „úgy az élelmezése, mint a tiszta ruhával való ellátása terén.” A felperes felülvizsgálati érvelésével szemben ezt a III. rendű alperesi előadást a másodfokú bíróság nem a régi Pp. 163. § (2) bekezdése szerinti ún. egyszerűbben bizonyítandó ténynek tekintette, hanem bizonyítékként értékelte azzal az indokolással, hogy azt a felperes nem vonta kétségbe és egyéb bizonyítékok is alátámasztották.

- [45] A régi Pp. 166. § azonban a fél előadását nem tekinti bizonyítási eszköznek és a 206. § (1) bekezdésének azon megfogalmazásából, hogy a bíróság a tényállást a felek előadásának és a bizonyítási eljárás során felmerült bizonyítékoknak az egybevetése alapján állapítja meg, szintén az következik, hogy a fél előadása nem lehet bizonyíték. Ha pedig a fél az ellenfél előadását nem vonja kétségbe, annak nem a fél előadásának bizonyítékkénti értékelése a következménye, hanem az, hogy az előadás tényként vehető figyelembe.
- [46] Az adott ügyben azonban ennek a feltételei is hiányoztak, mert a másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, hogy a felperes nem vitatta, illetve nem vonta kétségbe a III. rendű alperes előadását. A régi Pp. 163. § (1) bekezdése szerint: a bíróság az egyik félnek az ellenfél által bírói felhívás (141. § (2) bekezdés) ellenére kétségbe nem volt előadása folytán valónak fogadhat el tényeket, ha azok tekintetében kételye nem merült fel. E jogszabályi rendelkezés szerint ahhoz tehát, hogy az egyik fél előadását a bíróság való - így további bizonyításra nem szoruló - tényként fogadja el, három feltétel egyidejű fennállása szükséges: a bíróság felhívja az ellenfelet a fél előadására vonatkozó nyilatkozattételre; az ellenfél ezen bírói felhívás ellenére nem vonja kétségbe a fél előadását; továbbá a bíróságnak nem merül fel kételye abban, hogy a tény valós.
- [47] A másodfokú tárgyaláson a III. rendű alperes a tanács elnökének kérdésére előadta: „1982. karácsonya tájától teszem azt az időpontot, amikor a testvérünk a felperesről gondoskodott úgy az élelmezéséről, mint a ruházatának a rendben tartásáról. Ezt feltételezem, mert a felperes mindig tisztán, netten járt.” (6. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldal második bekezdés). Ezen előadás után a tanács elnöke a felperesnek az élettársi kapcsolat megszűnésének időpontjára és körülményeire tett fel kérdéseket, továbbá a felperes az alperesi képviselő kérdéseire válaszolt. A tárgyalási jegyzőkönyvből kitűnően a bíróság nem hívta fel a felperest a régi Pp. 142. § (2) bekezdésnek megfelelően arra: nyilatkozzon a III. rendű alperes azon előadására, amely szerint 1982. karácsonya után gondoskodott róla az örökhagyó. Nem állapítható ezért meg, hogy a felperes nem vonta kétségbe a III. rendű alperes előadását; legfeljebb az, hogy a felperes nem nyilatkozott rá. Ez azonban nem teszi lehetővé annak tényként való elfogadását (BH 2016.117.).
- [48] Különösen azért nem lehet a felperes által kétségbe nem vontnak tekinteni a III. rendű alperesi előadást, mert a felperes az elsőfokú eljárásban következetesen azt állította: közös

gazdálkodásuk akkor kezdődött, amikor az alperes a **cs.**-i lakásába költözött (19. sorszámú jegyzőkönyv 2., 4. és 5. oldal); és ezt az állítását fenntartotta a másodfokú tárgyaláson is (6. sorszámú jegyzőkönyv 1.-2. oldal).

- [49] A másodfokú bíróság ezért jogszabálysértéssel tekintette a III. rendű alperes előadását bizonyítéknak, azt legfeljebb úgy lehetett volna értékelni, hogy ettől kezdődően nem vitatta a gazdasági közösség fennállását és a felperest terhelte az ennél korábbi időpont bizonyítása.
- [50] A másodfokú bíróság a régi Pp. 206. § (1) bekezdés megsértésével értékelte a felperes terhére azt is, hogy nem bizonyította az ingatlanok megszerzéséhez való anyagi hozzájárulását. Az elsőfokú bíróság közbenső ítéletet hozott, amelynek kizárólag az élettársi közös szerzésre alapított kereset jogalapja: az élettársi kapcsolat fennállása és annak időbeli határai tekintetében van helye (EBH 2008.1782.). Az élettársaknak az egyes vagyontárgyak megszerzéséhez való hozzájárulása és annak aránya nem a közbenső ítéletre tartozó kérdés, erre a bíróság nem folytatott és nem is folytathatott le bizonyítási eljárást, erről kifejezetten tájékoztatta is a feleket (19. sorszámú jegyzőkönyv 1. oldal). Ezt a bíróság a jogalapot eldöntő közbenső ítélet jogerőre emelkedése után, a tulajdonjog megállapítása iránti kereset tárgyában folytatott eljárásban vizsgálja.
- [51] Az elsőfokú bírósággal szemben alaptalanul tulajdonított a másodfokú bíróság döntő jelentőséget az 1982. évben kötött, kizárólag az örökhagyó tulajdonszerzését tartalmazó ingatlan adásvételi szerződéseknek is. Ezek a szerződések azért nem cáfolhatják a felperes és az örökhagyó gazdasági közösségének fennállását, mert 1985 szeptemberében a **V., L.** u. ... számú, és 1993 májusában a **V., N. L.** u. ... szám alatti lakásra kötött adásvételi szerződésekben is kizárólag az örökhagyó volt a szerződő fél, annak ellenére, hogy ebben az időtartamban a gazdasági közösségre is kiterjedő élettársi kapcsolatuk az alperesek által sem vitatottan fennállt.
- [52] A másodfokú bíróság azt is okszerűtlenül értékelte a felperes és az örökhagyó közös gazdálkodását cáfoló bizonyítékként, hogy a **cs.**-i lakásból az örökhagyó igénylése alapján kiutalt tanácsai értékesítésű ingatlanba költöztek. A felperes ugyanis már a keresetlevélben előadta: mindketten rendelkeztek lakásigénnyel, de közös döntésük eredményeként a felperesét visszavonták és az örökhagyóét tartották fenn, mert az alapján korábban jutottak lakáshoz. Ezt az állítását a perben is következetesen fenntartotta; előadta mind az első,- mind a másodfokú eljárásban történt meghallgatásakor. (19. sorszámú jegyzőkönyv 4.-5. oldal; Pf. 6. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal) Tény, hogy ezt az állítását - előadása szerint az időmúlás miatt - nem tudta bizonyítani. Önmagában azonban az örökhagyó igénylése alapján kiutalt lakás vétele és az odaköltözés nem zárja ki a közös gazdálkodás tényét, mert a költözködés nyilvánvalóan a közösen meghozott, a tartós -

több, mint két évtizedes - együttélésüket megalapozó döntés eredménye volt.

- [53] A másodfokú bíróság iratellenesen állapította meg, ezért megalapozatlanul értékelte a közös gazdálkodást kizáró körülményként, hogy a **L.** utcai lakásba költözésig a felperes személyes előadása szerint sem vásároltak együtt ingó vagyontárgyakat. A felperes az elsőfokú eljárásban a 2017. február 9. napján tartott tárgyaláson történt személyes meghallgatásakor azt adta elő, hogy egy fémkasszában elhelyezett fizetéseikből fizették a lakás felszerelési tárgyait, színes tévét, hűtőt (19. sorszámú jegyzőkönyv 2. oldal). Megbeszélték és együtt vették meg a nagyobb dolgokat (19. sorszámú jegyzőkönyv 5. oldal), továbbá a másodfokú tárgyaláson is azt adta elő, hogy „talán már” a **N. L.** utcai garzonlakásba költözésükkor is vásároltak közösen egy hűtőt (Pf. 6. sorszámú jegyzőkönyv második oldal). Azt pedig egyértelműen állította a felperes, hogy már a **N. L.** utcai garzonlakást és a garázst is közösen vették.
- [54] A másodfokú bíróság a III. rendű alperes előadása és a bizonyítékok kirívóan okszerűtlen, iratellenes mérlegelésével, a régi Pp. 206. § (1) bekezdés megsértésével állapította meg a felperes és az örökhagyó gazdasági közösségének - és így élettársi kapcsolatának - kezdetét 1982. karácsonyában. A Kúria ezért a jogerős közbenső ítéletet ebben a körben a régi Pp. 275. § (4) bekezdése alapján a másodfokú perköltség viselésére is kiterjedően hatályon kívül helyezte és az elsőfokú közbenső ítéletet helybenhagyta.

Záró rész

- [55] A felek nem terjesztettek elő közös kérelmet a vészhelyzet ideje alatt érvényesülő egyes eljárásjogi intézkedésekről szóló 74/2020. (III. 31.) Korm. rendelet 21. § (3) és (4) bekezdése szerinti tárgyalás tartására. A Kúria ezért a felülvizsgálati kérelmet a Korm. rendelet 29. § (2) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.
- [56] A felperes felülvizsgálati kérelme eredményes volt, ezért a régi Pp. 270. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 78. § (1) bekezdése és 82. § (1) bekezdése szerint a Kúria az alpereseket kötelezte a felperes másodfokú és felülvizsgálati eljárásban felmerült költségének a megfizetésére, ami az általa lerótt felülvizsgálati eljárási illetékből és a jogi képviselője 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja és (5) bekezdése alapján megállapított másodfokú és felülvizsgálati eljárási költségéből áll.

Budapest, 2020. május 5.

Nyíróné dr. Kiss Ildikó s.k. a tanács elnöke, előadó, dr. Kövesné dr. Kósa Zsuzsanna s.k. bíró, dr. Kiss Gábor s.k. bíró

A kiadmány hitel  l: